

Duyduğun

gibi

değil

Sehrin iyi hali

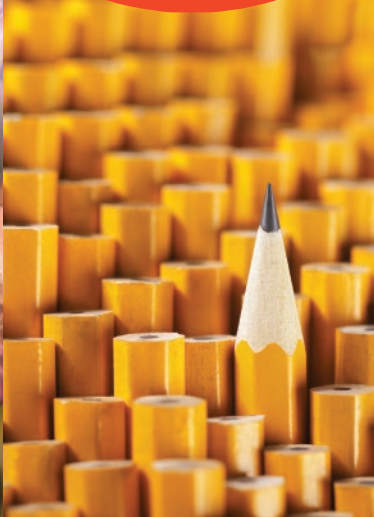

başkasının yarını ol

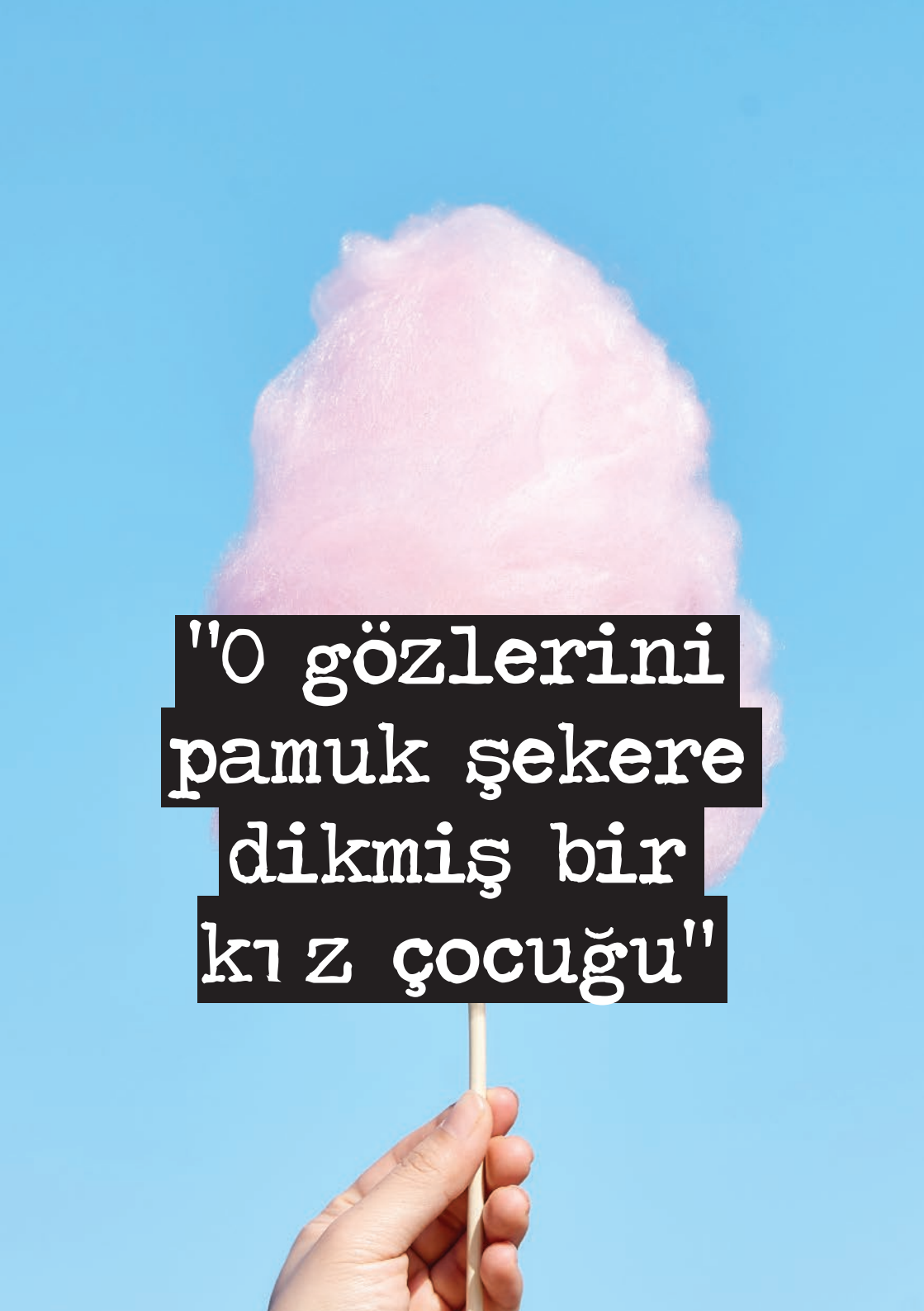
Sehrin iyi hali

başkasının yarını ol

Duyduğun
gibi
değil

"O gözlerini
pamuk şeker
dikmiş bir
kız çocuğu"

Küçüklüğünden beri en büyük abisi ile arası çok iyi. Ama abisinin morali bu aralar biraz bozuk. Çünkü aylardır iş aramasına rağmen bulamıyor. Bu durum ailenin en küçük kızını oldukça üzüyor.

Ve maalesef bu, abisinin hayatta karşılaştığı ilk ve tek sorun değil.

Abisi çocuk yaşta liseyi başka bir şehirde okumak zorunda kalmış. Başka şansı yokmuş. Neyse ki diğer abisinden daha şanslıymış da liseyi bitirebilmiş. Ama okul bittikten sonra oradaki arkadaşlıklarını memlekete getirememiş. Lise de, arkadaşları da geride kalmış. Evdeyse annesi ve babasıyla bile iyi iletişim kuramıyormuş.

Abisinin içinde olduğu boşluk onu sürekli televizyon izlemeye itmiş. Fakat bir süre sonra abisi evde gitgide daha az vakit geçirmeye başlamış.

Ailenin en küçük kızı; "Bu duruma ilk başta mutlu olduk. Ancak, mutluluk yerini yavaş yavaş meraka ve tedirginliğe bıraktı." diyor.

Ve bir gün abisinin cebinde para buluyor. Kendi kendine soruyor: "Acaba abisi bu parayı nereden bulmuştu?"

O gün abisini takip etmeye karar veriyor ve yapıyor da.

Sonra sokaktaki çocukları, abisini, pamuk şekerleri ve mutluluğu görüyor. Ailenin en küçük kızı gözlerini pamuk şekerlere dikey ve öylece kalıyor.

Sonra abisiyle göz göze geliyor. Meğer abisi çocuklara pamuk şeker satmaya ve para kazanmaya başlamış.

O Hakkari'de yaşayan 6 çocuklu bir ailenin işitme kaybı olmayan üç çocuğundan biri.

Gönüllüler: Ece Sarıkaya, Esmenur Özen, Gamze Sevdik, Gül Tekin, Lütfü Sıraç Küçükcarabacıoğlu, Selin Sezer, Sena Yılmaz, Şule Nur Bektaş, Uğur Bilgin.

A large, leafy green tree stands in a park setting. The tree is the central focus, with its thick trunk and dense canopy of bright green leaves. The background shows a clear blue sky and a green lawn. A black rectangular text box is overlaid on the middle of the tree, containing white text in a stylized font.

"O bozkı rdaki
çı nar"

Daha çok küçükken ailesi ile birlikte daha iyi bir eğitim için Eskişehir'e taşınıyor. Yıllar önce kendisi, sonra da kızı İÇEM'de eğitim alıyor.

Türkiyedeki birçok okul gibi İÇEM'de de "duysun ve konuşsun" diyerek eğitim verildiği için on yedi yaşına kadar işaret dili öğrenmiyor. O ise üniversiteye girdikten sonra arkadaşlarının işaret dilini bildiğini görünce öğrenmek istemiş ve öğrenmiş. Hatta şimdi kızına bile öğretiyor.

Kızı henüz dört yaşındayken ona işaret dili eğitimi vermeye başlamış. Çünkü iletişiminin sadece cihaza bağlı kalmasını istememiş. Şimdi anne kız işaret dili ile iletişim kurabiliyor. Onları gören akrabaları ise bu duruma oldukça şaşırıyor. Bu şaşkınlık kızını işaret dili için aslında daha da heveslendiriyor.

İyi düşünerek, hayatın verdiklerine kabul diyerek bozkırda bir çınar olan o, kızı için "En büyük mutluluğum." diyor. "Hayatın ne sunduğu veya sunmadığı farketmez" diyerek kızının avukat olma hayallerini, İngilizce öğrenmesini ve modern dansla ilgilenmesini sonuna kadar destekliyor.

O şimdi acıma duygusuna ve önyargılara karşı işitme kaybı olan kızıyla işitme kaybına sahip bir anne olarak Eskişehir'de yaşıyor. Ankara Üniversitesi'nde İşaret Dili Tercümanlığı üzerine yüksek lisans yapıyor ve işaret dili eğitimleri veriyor.

Gönüllüler: Adile Nur Koyuncu, Alp Acar, Dilan Karahan, Elmas Merve Sayan, Gamze Arslan, Melis Sezer, Nisa Özbayraklar, Nurbanu Küçükaşçı, Sema Alkan, Serhat Selahi, Sinem Kızıltoprak, Zeynep Betül Karamık, Zeynep Sayan.

"0 asist
bekleyen bir
basketbolcu"

Sağır anne babanın ikinci çocuğu olarak dünyaya geldi. Okuryazar olmayan ebeveynlerine rağmen kendi azmiyle okuma ve yazma öğrendi. Henüz yedi yaşındayken yatılı sağırlar okuluna gitti. İletişim kurabildiği bir ortamda sosyal becerileri hızla gelişti.

Sekiz yaşında basketbol ile tanıştı. On altı yaşında profesyonel olabilme fırsatı eline geçti fakat duymaması lisans almasının önündeki engel oldu. Profesyonel olması için ona asist yapılmadı.

Sanayide çalıştı, yapı ressamlığı okudu, yeğenlerinin sevgili dayısı oldu. Ama değişmeyen tek bir şey vardı: Basketbol. O hep oradaydı.

Ve, o artık farkındalık yaratabileceği konuyu artık biliyordu.

şimdi 29 yaşında. Uludağ niversitesi'nde son sınıfta bir BESYO ğrencisi. Aynı zamanda sağır çocukların basketbol antrenörü ve milli basketbolcu.

Mezun olmak içinse asist bekliyor. Onun ve ana dili Türk İşaret Dili olan her öğrencinin asisti bir tercüman. Asist yapılırsa o niversite mezunu bir antrenör, başkaları ise kim bilir doktor veya mühendis olabilir. O buna inanıyor.

Gönüllüler: Beyza Karaali, Beyza rkl, Cavit Onur Turan, Dilan Der, Dilara Akpınar, Ezgi Altuğ, Merve zer, Mesut Can Döndü, Nureşan Altınbaş, Sevde Erciyes, Tuğçe Orhan, Yunus lmez.

"0 kutuplar
arası ndaki
palamar"

Onun en büyük hayali iyi bir araştırmacı gazeteci olmaktı. Karşılaştığı bir olayda toplumun zıtlıklardan meydana geldiğini, nefret ve ötekileştirmenin oldukça somut olduğunu gördü. O anda zıtlıkları objektif olarak yansıtan bir gazeteci olmak yerine, meseleyi çözmeye çalışan bir sivil toplumcu olmak istediğine karar verdi.

Objektif olabilmeyi üniversitedeyken bir profesörünün verdiği uzun süreli araştırma ile yavaş yavaş öğrenmeye başlıyor. Farklılıklara bakış açısı değişiyor.

Ve yine üniversitedeyken bir gemi üniversitesi ile dünyayı gezerken tanıştığı işitme kaybı olan bir arkadaşı sayesinde sağır toplum, işaret dili ve işitme engellilik kavramları ile tanışıyor. Gazeteci olma hayalinin getirdiği merak etme güdüsüyle kendisini sağır toplumu, kültürünü ve haklarını araştırırken buluyor. Ana dili Türk İşaret Dili olan sağırları geleneksel olarak engellilik literatürü çerçevesinde okumayan yaklaşımdan ziyade, etnik azınlık bir topluluk olarak değerlendiriyor.

Bu olayların eşzamanlı oluşu ile Dem Derneği'ni kurmaya karar veriyor. Dem ile birlikte toplumsal zıtlıklar üzerine çalışmalar yürütmeye başlıyor. Yani, iletişim kutupları arasındaki bir palamar olmaya çalışıyor.

O bugün doğduğu küçük çevrenin onun için yarattığı fanustan çıkmayı başarmış, bağımsızlaşmış, kendini her fırsatta önyargılarından kurtarmaya çalışan sivil toplumcu bir kadın.

Gönüllüler: Ataberk Kayhan, Büşra Taşoğlu, Cansu Çıkrıkçı, Deniz Özkuyucu, Medya Atış, Mehmet Zahid Doğan, Melike Baydar, Merve Ertürk, Merve Mahiye Tabur, Öykü Çıtakoğlu, Payende Afyon, Saadet Cilasun, Serra Güçlü, şimal Yıldız Yılmaz.

A traditional bow and arrows are displayed against a wooden wall. The bow is black with orange tips and a red string. Four arrows with blue and black fletching and red tips are in a brown leather quiver. A quiver with a red and black design is lying on the ground in the foreground.

"O elalem
çetesinin
karşı sı ndaki
savaşçı "

Yolculuğu 1979 yılında Sivas'ta başlıyor. O siyasal ve sosyal açıdan tanınmış bir ailenin dört çocuğundan biri. 20'li yaşlarında bir akraba evliliği yapıyor. 2003 yılında bir kız çocuğu oluyor. Bu kız çocuğunda farklı sebeplerden ötürü işitme kaybı başlıyor. İşitme kaybı ile birlikte konuşma yetisi de azalıyor.

Baba bu durumu kabullenmiyor. Eğitim ve tedavi sürecini desteklemiyor. Bu kabullenmeme onu elalem çetesinin karşısındaki savaşı yapıyor.

İlk devrimi kızını alarak Kayseri'ye yerleşmesiyle başlıyor. Burada hukuki işlem başlatarak devlet koruması altına giriyor. Kızı için eğitim ve tedavi sürecini başlatıyor. Bu süreç cihazlanma ile başlayıp implant ameliyatı olmasına kadar devam ediyor.

Kızı okul çağına geldiğinde ise başka bir zorlu süreç başlıyor. Kaynaştırma öğrencisi olarak maruz kaldığı ötekileştirme, istenmeme onu başka bir elalemin karşısına savaşı olarak tekrar çıkarıyor. Okul aile birliğine giriyor, öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerine tutumlarını değiştirmeleri için RAM tarafından yetki alarak öğretmenlere rehberlik dersleri veriyor.

Bu süreçte asgari olan desteğini çeken baba ile elalem çetesinin karşısındaki kadının savaşı kadın sığınma evine yerleşmesi ile devam ediyor. Bu süreçte çeşitli sertifika eğitimleriyle kendini geliştiriyor. Hiçbir yerden maddi destek almıyor, aldığı sertifikalar ile birçok farklı sektörde çalışıyor.

"Vasıflar giyilip çıkartılır, fakat annelik giyilip çıkarılamaz." diyen savaşçımız şuan kabul görmediği için üçüncü kez liseye başlattığı kızına, "Sen yürü kızım!" demeye devam ediyor.

Gönüllüler: Asena Tavukçuoğlu, Ayşenur Hacisoftaoğlu, Burak Furtun, Canan Keskin, Ceyda Duran, Edanur Emek, Ezgi Alioğlu, Güliz Daplan, Kübra Koyuncu, Mahinur Tanyeri, Melike Çelik, Miray Özden Kıran, Nursema Kayhan, Ravza Küçükçırak.

A close-up photograph of a fish, likely a trout, caught in a red fishing net. The fish is positioned horizontally, with its head on the left and tail on the right. The net's diamond-shaped mesh is prominent, creating a grid that traps the fish. The fish's scales are silvery and iridescent, and its eyes are large and dark. The background is blurred, showing more of the net and the fish's body. A black rectangular box with white text is overlaid on the center of the image.

"0 işaretsiz
bir öğretmen"

O mezun oldu ve sahaya çıktığında hayatı boyunca konuşmadığı bir dili aslında kullanmak zorunda olduğunu anladı.

Tüm zorluklar aslında o doğmadan çok daha önce 1950'li yıllarda Türk İşaret Dilinin sözel dili yavaşlattığı gerekçesiyle yasaklanmasıyla başlamıştı. Yıllarca bu yasak devam etti. İşitme kaybı olduğu için toplumun bir parçası haline gelemeyen insanlar doğdu, büyüdü ve yetişti.

2005 yılında bu yasağın etkileri bu dilin kanunen tanınması sonrasında azalsa da günümüze kadar geldi. Benim gibi sahaya çıkan işitme engelli öğretmenleri öğrencilerle iletişim kuramadı.

“Durum çok zordu, işaret dili bilmiyorduk ama artık sahadaydık.” diyor işaretsiz öğretmen.

Öğretmenlerin hayatı sadece iletişim kuramadıkları öğrenciler ile zor değildi. Aynı zamanda çocuklarının engellerini kabul etmedikleri için velilerle de zordu. Çocukların eğitim süreçlerine destek velilerden de çoğunlukla gelmiyordu.

Öğrencilerin defterleri, mektupları ve buralardaki yazılı Türkçeleri eğitimin - aslında eğitimsizliğin, kanıtı gibiydi.

O mezun olduğunda işaretsiz kalan bir işitme engelliler öğretmeni idi.

Şimdi ise işitme engelli bir birey olmanın zorluklarla dolu yaşantısına tanık olan ve öğrencilerini anlamak için çaba gösteren bir öğretmen.

Gönüllüler: Ayşe Nur Demirci ,Begüm Altay, Cemre Çınar, Elif İpek Bayril, İrmak Naz Çavlı, Minenur Pamukçu, Nurcan Korkut, Sine Çınar, Sümeyya Eser, Tuğrul Sururi, Zehra Nur Emiroğlu, Zeynep Kaba, Zülal Deniz.

"O doğuŝtan
ocuk işçi"

O sağır anne babanın işiten çocuğu. Yani, koda. Doğduğu andan itibaren ebeveynlerinin sesi olmuş. Bir yaşına gelinceye kadar babaannesi ve dedesinin üstlendiği rolü yavaş yavaş o üstlenmeye başlamış. 2 yaşında telefonla konuşmaya başlamış, “Dördümde ise artık çocuk tercümandım.” diyor.

Bir gün düşmüş ve “uff olmuş.” Annesine seslenmek istemiş ama bakmış ki onun sesi arkadaşlarından farklı olarak aslında elleri. Herkesten iyi kullanmaya başlamış ellerini. Zamanla her şeyi kontrol etmeyi öğrenmiş. Okulda, markette, eczanede...Kendi kendisinin velisi olmuş.

6 yaşındayken kardeşi dünyaya gelmiş. Ailede konuşarak iletişim kurduğu tek kişi. Bu nedenle bağları hep bir farklı, hep daha bir güçlü olmuş.

Sonra okula başlamış kardeşi. Kendisinin olduğu gibi onun da velisi olmuş. Bir gün kardeşinin veli toplantısına katılmış. Ve, onun utanabileceğini düşünerek birebir görüşme yapabileceklerini söyleyen matematik öğretmenini hiç unutmamış.

“En büyük problem iletişimsizlik.” diyen çocuk tercüman, o öğretmende toplumun geneline ve ön yargısını görmüş.

Mücadelesi daha 18 yaşında girdiği sınavda başarılı olan sadece 87 kişiden biri olması ile başlamış. Büyüdükçe ailesini bağımsızlaştırmak için ebeveynleriyle iletişime geçmek isteyen kim varsa bilinçlenip direkt onlarla iletişim kurmalarını sağlayacak bir yol bulmaları için teşvik etmiş.

Şimdi ise o çocuk tercüman, yani çocuk işçi olarak başladığı hayata bugün Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığında profesyonel bir tercüman olarak devam ediyor.

Gönüllüler: Derya Erarlan, Eda Fındık, Havva Erva Küçükislamoğlu, İlkay Arslan, İrem Öztemel, İsrahan Demirelli, Merve Gökçe Şam, Özlem Çenesiz, Sena Demirci, Sümeyye Karafazlı, Tuğçe İğnak, Yağmur Paksoy.

"O körebe
oyunundaki
ebe"

O Dem Derneği'nin yönetim kurulu üyelerinden bir tanesi. Karşınıza geçip sizinle sohbet edebiliyor ve sizi duyabiliyor. Ama her zaman böyle değilmiş. "İşitme kaybımın varlığını kabul etmem tam 37 yılımı aldı" diyor.

İşitme kaybı 5-6 yaşlarındayken fark edilmiş. Ondan sonra da işitme duyusunu kademeli olarak kaybetmiş. İşitme yetisi azaldıkça ve toplumun önyargılarıyla karşı karşıya kaldıkça kendisini çevresinden uzaklaştırmış. Yalnızlaşmış.

Hayatının büyük bir bölümünde hep mış gibi yapmış.

Sağırlığı kabullenmesiyle ve de cihazların duymasına yetmediği noktada koklear implant ameliyatı ile tanışınca yeniden doğmuş.

Sağırlığı kabullenene kadar o körebe oyunundaki ebe olarak kalmış hep.

İşitmesini zamanla kaybeden biri olarak, "Koklear implant ameliyatı sonrasında artık sesleri elektronik yolla işiten biyonik insanlardan biri oldum." diyor.

Daha önce fark etmediği seslerin varlığını farketmiş. Yağmurun bir sesi olduğunu öğrenmiş mesela.

Flu olan hayatı netleşmeye başlamış. O 37 yıl sonra körebedeki ebe olmaktan vazgeçmiş. Oyundaki rolünü değiştirmiş.

Gönüllüler: Anıl Gürbüz, Ayça Acar, Burcu Özel, Elif Evrim Özçayır, Hatice Kayahan, İzel Yalçın, Nilay Aslan, Rabia Öğe, Şeval Demirezen, Tuğba Çakır, Yasemin Türk.

"O sağırlığın
dilinin
kalemi"

Ve onun kalemi diyor ki; "İşaret dili, sağır insanların iletişim ihtiyaçları doğrultusunda ortaya çıkan doğal bir dil. İlk olarak ev işaret dilleri ortaya çıkıyor çünkü bireyler arasında iletişim ihtiyacı var. Farklı kültürlerde kelimeler farklı işaretlerle adlandırılıyor ve bu işaretler nesilden nesile aktararak günümüze ulaşıyor.

Günümüzde uluslararası bir dil oluşturulmuş olsa da sadece akademik ve sportif faaliyetlerde kullanılıyor. Her kültür kendine özgü işaret dilini ve sistemini iletişim için kullanıyor.

Bunun en güzel örneği: Amerika ve İngiltere. Sözel olarak aynı dili konuşmalarına rağmen farklı işaret dili oluşmuş iki coğrafya. Bu işaret dillerinin sözel dillerden türemediğini de gösteriyor."

Türkiyede ise işaret dili ile ilgili akademik çalışmalar 2000'lerde başlamış. Yani, daha çok yeni.

Asıl sorunun azınlıkta olan sağır insanlarda değil; duyan insanların bilinçsizliği olduğunu da söylüyor sağırlığın kalemi.

"Neden bilinçlenmeliyiz?" sorusuna ise cevabı şöyle:

"Toplum içerisinde her meslekte sağır insanlar bulunur ve her bir birey de toplumsal düzen içerisinde yer alır. Bizler de toplumu oluşturan bireyler olarak iletişim kurmalıyız. İletişim sadece konuşmakla değil, jest ve mimiklerle de yapılır. Toplumda farkındalığın kazanılması için de ilk olarak ebeveynlerin bilinçlendirilmesi gerekir. Duyan anne ve babanın sağır çocuklarını anlaması yolunda adımlar atılmalı ve beraber eğitim almaları sağlanmalı mesela.

İşaret dilini bilmekse; bütün bireylerde olumlu bilişsel gelişim sağlar. Sağır insanların ana dil olarak işaret dili bilmesi akademik alanda gelişimlerine yardımcı olup, ikinci dil öğrenmelerini kolaylaştırır.

"Peki, ne yapmalıyız?" sorusuna birçok cevap olmasına karşın onun kalemi ilk şu satırı yazıyor: "Sağır öğretmenlerin yetiştirilmesi önceliğimiz olmalı. Bunun için de her türlü bilgi Türk İşaret Dilinde de ulaşılabilir olmalı."

Gönüllüler: Ayşenur Mücahit, Barkın Uluözlü, Busenur Eğerci, Enis Seven, Fatma Çakır, Hasret Duran, Lara Gülmez, Merve Ayar, Samet Erdönmez, Seda Kılıç, Sena Bahadır, Sümeyye Karagüllüoğlu.

A diver in a black wetsuit is seen from behind, swimming underwater. The diver is carrying a large blue and yellow scuba tank on their back and is holding a camera in their right hand. The water is clear and blue, with sunlight filtering through from above, creating a bright, shimmering effect. Bubbles are visible rising from the diver's equipment.

"O denizin
altındaki
mutlu dalgıç"

Dört kişilik bir ailede sadece o duymuyor. Henüz üç yaşındayken geçirdiği ateşli hastalık sonrasında işitme duyusunu kaybediyor.

On altı yaşına kadar işaret diliyle tanışmıyor. Ta ki basketbol onu sağır toplum ile tanıştıracaya kadar.

Sağırların olduğu bir basketbol kulübünde oynamaya başladıktan sonra arkadaşlarını gözlemleyerek işaret dili öğreniyor. İşte on altı yıldır ilk defa o zaman” Ben yalnız değilmişim.” diyor. Halbuki o güne kadar ailesiyle hep konuşarak iletişim kurmuş.

Ancak işaret dilinin olmadığı her yerde yine yalnız bırakılıyor ve iletişimsiz kalıyor, kalıyorlar. Mesela basketbol kulübündeki antrenör işaret dili bilmediği için maç esnasında tercümanlar oluyor. Onlar da antrenörün duygularını tam olarak aktaramadığı için iletişimde aksaklıklar oluyor.

Veya, eğitimde işaret dilinin olmaması birçok öğrenci gibi onun da hayatını olumsuz yönde etkiliyor. Kocaeli Üniversitesi İşletme bölümünü kazanıyor. Derslerde tercüman sağlanamadığı için sadece tahtada yazılanları takip ederek anlamaya çalışıyor. Fakat, okuduğunu anlamakta da zorlandığı için derslerde başarısız oluyor ve sadece bir yıl sabredebiliyor. İlk yılının sonunda okulu bırakıyor.

İşaret dilinin olmaması alışverişte veya kafelerde onu çok fazla zorlamıyor. Ama, hastanelerde ve bankalarda işaret dili olmaması onun gerekli olsa da buralara gitmekten kaçınmasına sebep oluyor.

Ama bir yer var ki, işaretin avantajını hissettiriyor ona. Bir gün arkadaşıyla birlikte dalış eğitimi alıyor. Dalış sırasında güdüsel olarak arkadaşı konuşmaya çalıştığı için oksijeni azalıyor. Fakat, Ozan işarete alışık olduğu ve işaretle anlaştığı için herhangi bir sıkıntı yaşamıyor.

Aslında işaretin olduğu her denizde o mutlu bir dalgıç olabilir.

Gönüllüler: Çağla Atik, Dilan Gürgülü, Elif Beyza Sermed, Gülben Şevval Aydemir, Gülce Genç, Gülnur Yörüdü, İlke Çöllü, Meryem İlhan, Rabia Birgül Gültekin, Vera Pöhrenk, Zeynep Hande Demirci, Zeynep İrem Akyol.

Duyduğun

gibi

değil

Bu kitapçık Dem Derneği tarafından Akbank ile gerçekleştirilen Őehrin İyi Hali projesi kapsamında 12 Ekim 2019 tarihinde bir araya gelen 137 gönüllü ve 10 hikaye anlatıcısının desteği ile hazırlanmıştır.